

MARIJAMPOLĖS JAUNIMO MOKYKLOS
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS PROGRAMA
„MOKYKLA KIEKVIENAM“
2018-2019 MOKSLO METAMS

(Aprobuota mokytojų tarybos posėdyje 2018-08-30, protokolą Nr. 1)

Parengė: psichologė Edita Sabaliauskienė

2018-08-30

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCINĖ PROGRAMA „MOKYKLA KIEKVIENAM!“

1. Problemos analizė ir programos pagrindimas.

Patyčios mokykloje labai rimta ne tik mokyklos, bet ir visos visuomenės problema. Smurtas mokykloje yra bendrosios psichinės visuomenės sveikatos požymis.

Patyčios – tai nuolatinis fizinės ar psichologinės jėgos panaudojimas, sąmoningai siekiant suteikti skausmą ar įskaudinti kitą asmenį, kuris negali savęs apginti.

Patyčių mastas mokykloje gali daryti įtaką moksleivių ir mokytojų saugumo jausmui. Patyčios veikia visus vaikus – ne tik tuos, kurie įsitraukia į patyčias ar patiria jas, bet ir stebėtojus. Jei mokiniai mato, kad nereaguojama į tyčiojimąsi arba jam netgi pritariama, tuomet formuojasi nuostata, kad toks elgesys yra tinkamas ir priimtinas. Ilgainiui tokia nuostata gali didinti patyčių mastą ir kurti mažiau saugią atmosferą. Tokioje situacijoje vertybių sistema tampa labai iškreipta: nevertinama tolerancija, pagalba kitam, draugiškumas, pagarba. Tyčiojimasis tampa tokiu elgesiu, kuris leidžia vaikams tapti lyderiais, užimti aukštą statusą klasėje, būti vertinamiems ir gerbiamiems.

Lietuva yra viena iš pirmaujančių šalių pagal patyčių paplitimą tarp vaikų skirtingose amžiaus grupėse. Atskiri tyrimai patvirtina, kad patyčios yra viena iš aktualiausių vaikų psichosocialinės sveikatos problemų. Vykdamt tarptautinį Pasaulio sveikatos organizacijos inicijuotą mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos ir sveikatos tyrimą 2014 m. (angl. Health Behaviour in School-aged Children, HBSC), gauti rezultatai parodė, kad patyčias mokykloje dažnai (2–3 kartus ar dažniau per pastaruosius porą mėnesių) patiria beveik kas trečias mokinys: 31,2 proc. berniukų ir 27,7 proc. mergaičių. Iš viso apklausose dalyvavo 32 286 mokiniai, reprezentuojantys šalies mokyklinio amžiaus vaikus.

Remiantis 2016/2017 m. m. ir 2017/2018 m. m. mokykloje atliktų tyrimų „Patyčių paplitimas 7-10 klasių mokinių tarpe“ duomenimis galima teigti, kad ši problema yra aktuali mokykloje bei programos įgyvendinimas 2017/2018 m. m. patvirtino poreikį bei efektyvumą (patyčių apraiškų skaičiaus mažėjimo tendenciją), tuo tikslu iškilu poreikis tęsti prevencinės programos papildymą ir įgyvendinimą.

2. Programos tikslas, uždaviniai.

Tikslas – ugdyti ir stiprinti emocinius bei socialinius įgūdžius, vertybes ir nuostatas, reikalingus sunkumams įveikti, kurti draugišką ir saugią ugdymosi aplinką.

Uždaviniai:

1. Siekti, kad mokiniai gebėtų atpažinti patyčios ir į jas aktyviai reaguotų;
2. Mokyti atpažinti, valdyti ir išreikšti jausmus, atsispirti impulsyviu elgesiui;
3. Formuoti įgūdžius konstruktyviai spręsti konfliktus;
4. Spręsti problemas ir suprasti savo elgesio pasekmes.

3. Programos principai:

1. Mokyklos lygiu (mokinių tėvų susirinkimas, informacija pedagogams mokytojų tarybos posėdyje);
2. Klasės lygiu (11 užsiėmimų klasėse);

3. Individualiu lygiu (pagalba mokiniams, jų tėvams bei mokytojams susidūrusiems su patyčių atveju).

4. Tikslinė grupė.

Tikslinė grupė – mokyklos bendruomenė.

5. Projekto vykdytojai.

Projekto vykdytojai – pagalbos mokiniui specialistai bei mokyklos mokytojai. Gebėjimai: aktyvus klausymasis, aiškus klausimų formulavimas, dalyvių aktyvumo stebėjimas, aktyvus reagavimas, neutralumas grupės narių atžvilgiu, draugiškos atmosferos kūrimas.

6. Darbo metodai ir trumpi užsiėmimų aprašymai.

MOKINIŲ ŠVIETIMAS

Eil. Nr.	Veiklos tikslas	Veiklos turinys	Planuojama vykdymo data ir trukmė	Atsakingas vykdytojas
1.	Supažindinti mokinius su patyčių reiškiniu.	Klasės mokinių supažindinimas su numatoma veikla, remiantis turimomis mokinių žiniomis prisimenama, kas yra tinkamas elgesys ir koks elgesys yra patyčios. Užsiėmimo metu mokiniai kurs klasės taisykles.	2018 m. rugsėjis.	Klasių vadovai.
2.	Gerinti savęs pažinimą ir didinti pasitikėjimą savimi.	Užsiėmimo metu bus gilinamasi į geresnę savęs pažinimą. Mokiniai aiškinsis būdus, kaip didinti pasitikėjimą savimi.	2018 m. spalio.	Dorinio ugdymo mokytojai.
3.	Mokytis tolerantiško elgesio modelių.	Užsiėmimas su mokiniais, kuriame bus kalbama apie tolerancijos (skirtingos kultūros, rasės ir kt.) svarbą tarpusavio bendravimui, mokomasi empatiškai reikšti nuomonę.	2018 m. Lapkritis.	Geografijos mokytojas.
4.	Mokytis įvardyti jausmus, jausmų įveikos būdų.	Užsiėmimas su mokiniais, kuriame mokiniai stengsis įvardinti jausmus situacijose, mokysis jausmų išveikos būdų praktiškai.	2018 m. gruodis.	Psichologė
5.	Mokyti empatiškumo.	Užsiėmime bus mokomasi suprasti save, savo emocijas bei išgyvenimus, jausti empatiją kitiems, bus kalbama, kaip gerai pažįstame savo jausmus ir poreikius, kaip išmokti geriau pajusti kitų žmonių emocijas. Užsiėmimo metu, mokiniai aptars praktinius empatijos pavyzdžius.	2019 m. sausis.	Socialinis pedagogas.

6.	Mokyti nuoseklaus elgesio modelio susidūrus su patyčių situacija.	Užsiėmimų metu, mokiniams bus sudaryta galimybė išbandyti ir taikyti reagavimo modelius, kad jie mokėtų atitinkamai elgtis atsidūrę patyčių aukos ar stebėtojo vaidmenyje, bus taikomas „minčių lietus“ ar „minčių žemėlapis“ metodas, mokiniai galės kalbėtis apie jausmus, kuriuos išgyvena patyčių auka ir stebėtojas. Mokiniai bus skatinami praktiškai pritaikyti žinias savo aplinkoje.	2019 m. vasaris.	Lietuvių kalbos mokytojas.
7.	Mokyti valdyti jausmus konflikto metu ir spręsti juos konstruktyviai.	Mokiniai užsiėmimo metu mokysis pripažinti ir atpažinti konfliktinę situaciją, sužinos konflikto sprendimo eigą (žingsnius). Analizuos konfliktines situacijas, bandys savarankiškai jas spręsti.	2019 m. kovas.	Istorijos mokytojas.
8.	Mokyti įveikti sunkumus ir priimti sprendimus.	Mokiniai mokomi efektyviai įveikti sunkumus, bus formuojami įgūdžiai spręsti problemas naudojant 5 žingsnių planą. Bus aptariamai pagalbos būdai.	2019 m. balandis.	Klasių vadovai.
9.	Ugdyti gebėjimą užmegzti ir palaikyti draugystę ir pagarbius tarpusavio santykius.	Užsiėmimo metu bus sudarytos sąlygos draugiškam bendravimui ir skatinamas pozityvus požiūris į tarpusavio santykius.	2019 m. gegužė.	Užsienio kalbų mokytojai.
10.	Efektyvaus bendradarbiavimo skatinimas bendraamžių grupėje.	Bendradarbiavimas užsiėmimų metu, kuria gerus mokinių tarpusavio santykius, skatina empatiją ir sudaro galimybes praktiškai pritaikyti turimus socialinius – emocinius įgūdžius ir žinias. Užsiėmimo metu mokiniai dirbs grupėmis, bus organizuojami grupiniai žaidimai.	2019 m. birželis.	Biologijos, dailės mokytojai.
11.	Programos efektyvumo įvertinimas.	Paskutinis susitikimas su mokiniais, grįžtamojo ryšio aptarimas.	2019 m. birželis.	Psichologas.

TĖVŲ ŠVIETIMAS

Eil. Nr.	Veiklos turinys	Planuojama vykdymo data ir trukmė	Atsakingas Vykdytojas
----------	-----------------	-----------------------------------	-----------------------

1.	Informacijos apie prevencinės programos tęstinumą pateikimas, tyrimo „Patyčių paplitimas 7-10 klasėse“ rezultatų pristatymas mokinių tėvų susirinkime.	2018 m. lapkritis.	Administracija, psichologas.
2.	Individualūs pokalbiai, socialinio pedagogo konsultacijos, psichologo konsultacijos, Vaiko gerovės komisijos veikla.	2018 – 2019 m. m.	Administracija, pagalbos mokiniui specialistai, klasių vadovai, mokytojai.
3.	Informacinis stendas „Patarimai, kaip būti geru, tikru draugu“.	2019 m. birželis.	Informacinių technologijų, fizikos mokytojai.

MOKYTOJŲ ŠVIETIMAS

Eil. Nr.	Veiklos turinys	Planuojama vykdymo data ir trukmė	Atsakingas Vykdytojas
1.	Informacijos apie prevencinės programos tęstinumą pateikimas, tyrimo „Patyčių paplitimas 7-10 klasėse“ rezultatų pristatymas mokytojų tarybos posėdyje.	2018 m. rugpjūtis.	Administracija, psichologas.
2.	Individualūs pokalbiai, socialinio pedagogo konsultacijos, psichologo konsultacijos, Vaiko gerovės komisijos veikla.	2018 – 2019 m. m.	Administracija, pagalbos mokiniui specialistai.

7. Laukiami rezultatai.

Mokykloje gerės emocinis – socialinis klimatas, tikėtina, kad mažės patyčių mastas (lyginant Patyčių paplitimo tyrimų rezultatus).

8. Projekto efektyvumo vertinimas.

Projekto efektyvumas bus vertinamas bendra mokinių veikla po visų užsiėmimų – programos aptarimas, plakato „Gero draugo savybės“ kūrimas. Atlikus mokyklos įsivertinimo komisijos apklausą mokslo metų pabaigoje.